

**Elżbieta Kozłowska^{1,2}, Maria T. Szewczyk^{1,3}, Katarzyna Cierzniakowska^{1,2},
Aleksandra Popow^{1,4}**

¹Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego Collegium Medicum w Bydgoszczy, UMK w Toruniu

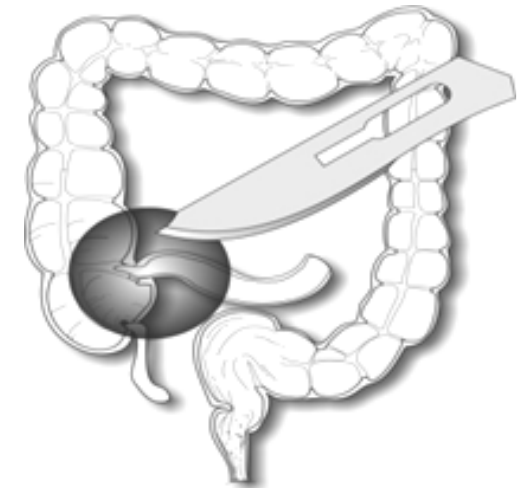
²Oddział Kliniczny Chirurgii Ogólnej, Gastroenterologicznej, Kolorektalnej i Onkologicznej Szpital Uniwersytecki nr 2 im. dr J. Biziela w Bydgoszczy

³Katedra i Klinika Chirurgii Naczyniowej i Angiologii, Szpital Uniwersytecki nr 1 im. dr A. Jurasza w Bydgoszczy, Collegium Medicum w Bydgoszczy, UMK w Toruniu

⁴Szpital Uniwersytecki nr 2 im. dr J. Biziela w Bydgoszczy

Opieka pielęgniarska nad chorym z wytworzonym zbiornikiem jelitowym

PTPA BYDGOSZCZ 21-22 05. 2014

leczenie operacyjne - historia

- 1913 - Brown - appendicostomia i płukanie jelita
- 1935 - Cahel - odcinkowe resekcje jelita, zespolenia omijające
- 1944 - Strauss - proktokolektomia z ileostomią
- 1957 - Devine - kolektomia z zespoleniem ileo-rektalnym
- 1969 - Kock - wewnątrzotrzewnowy zbiornik
- Proktokolektomia z wytworzeniem zbiornika jelitowego i zespoleniem ileo-analnym

proktokolektomia z wytworzeniem zbiornika jelitowego i zespoleniem ileo-analnym

- 1978r. - Parks i Nicholls - zbiornik „S”
- 1980r. - Utsonomija - zbiornik „J”
- **1986r. - „podwójny szew mechaniczny”
/double stapling technique/ wg Knighta**
  - **zmodyfikowana
przez Healda i Allena**

Drews M., Hermann J. Wrzodziejące zapalenie jelita grubego – aspekty chirurgiczne
Gastroenterol. Pol., 2009, 16 (2), 149-154

zabieg operacyjny

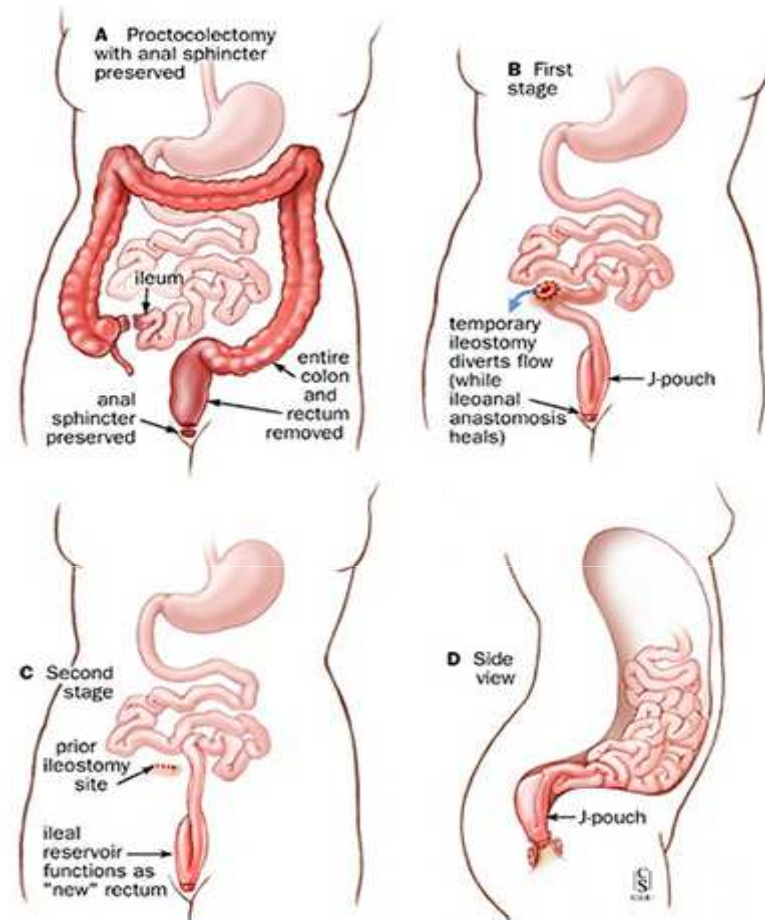
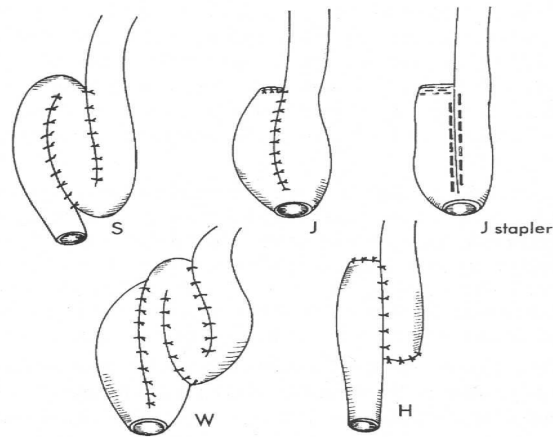

zabieg operacyjny

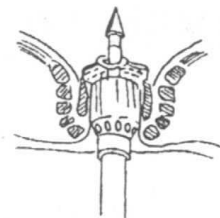
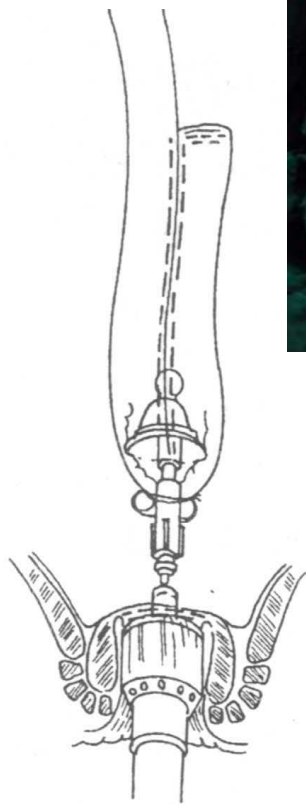

leczenie operacyjne

proktokolektomia z zespoleniem krętniczo-
odbytowym z wytworzeniem zbiornika jelitowego

proktokolektomia z zespoleniem krętniczno-odbytowym z wytworzeniem zbiornika jelitowego

zabieg operacyjny

Procedura ICD-9 45.952 Wytworzenie zbiornika jelitowego (J,H,S) z zespoleniem jelita cienkiego z odbytem

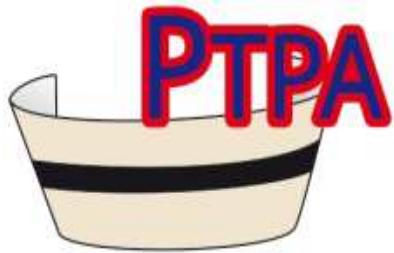
Od 1996 roku – 79 zabiegów

2011	3
2012	4
2013	4
2014	1

Wiek 26 – 56; śr. 41 lat

Długość hospitalizacji 6 – 21; śr. 11 dni

Celem pracy jest próba standaryzacji opieki nad chorym z wytworzonym zbiornikiem jelitowym

Rola pielęgniarki

- Wsparcie psychiczne
- Określenie i rozwiązywanie problemów chorego w okresie przed- i pooperacyjnym
- Edukacja w zakresie pielęgnacji ileostomii, zmiany nawyków żywieniowych oraz wczesnego rozpoznawania powikłań związanych z funkcjonowaniem zbiornika jelitowego

Najważniejsze problemy pielęgnacyjne

Okres przedoperacyjny

- ❖ Niepokój związany z hospitalizacją, z przeprowadzanymi badaniami diagnostycznymi
- ❖ Poczucie dyskomfortu z powodu przewlekłej biegunki
- ❖ Dolegliwości bólowe ze strony jamy brzusznej
- ❖ Dużego stopnia niedożywienie
- ❖ Lęk przed zabiegiem, przed utratą samodzielności w okresie pooperacyjnym.
- ❖ Obawy związane z konsekwencjami planowanego zabiegu wyłonienia stomii.

Okres pooperacyjny

- ❖ Niebezpieczeństwo wystąpienia wczesnych powikłań pooperacyjnych.
- ❖ Ból rany pooperacyjnej
- ❖ Dyskomfort spowodowany obniżoną aktywnością ruchową
- ❖ Brak możliwości odżywiania drogą doustną we wczesnym okresie pooperacyjnym. Uczucie pragnienia.
- ❖ Niedostatek wiedzy i umiejętności w zakresie pielęgnowania stomii

Pielęgnacja zbiornika jelitowego

- Płukanie zbiornika roztworem 0,9% Na Cl z Metronidazolem
- Codziennie lub co drugi dzień
- Obserwacja chorego
- Poszerzanie zespolenia jelitowego w czasie ambulatoryjnych wizyt kontrolnych (1x /m-c)

(red.) Marciniak R., Banasiewicz T., Drews M.: Zbiorniki jelitowe. Od podstaw naukowych do praktyki klinicznej. Termedia Wyd. Med. 2013

Do najczęściej występujących powikłań należy zaliczyć:

- zapalenia zbiornika,
- zaburzenia wchłaniania,
- zaburzenia metaboliczne
- oraz problemy z trzymaniem stolca.

Z zapaleniem zbiornika jelitowego współwystępuje również wiele pozajelitowych manifestacji wrzodziejącego zapalenia jelita.

Pawełka D., Bednarz W., Krawczyk Z.. Problemy związane ze zbiornikiem jelitowym u pacjentów z wrzodziejącym zapaleniem jelita grubego po proktokolektomii odtworczej *Gastroenterol. Pol.*, 2009, 16 (6), 470-474

Jakość życia po proktokolektomii odtwórczej

Original article

SWISS MED WKLY 2009;139(13-14):193-197 · www.smw.ch 193

Peer reviewed article

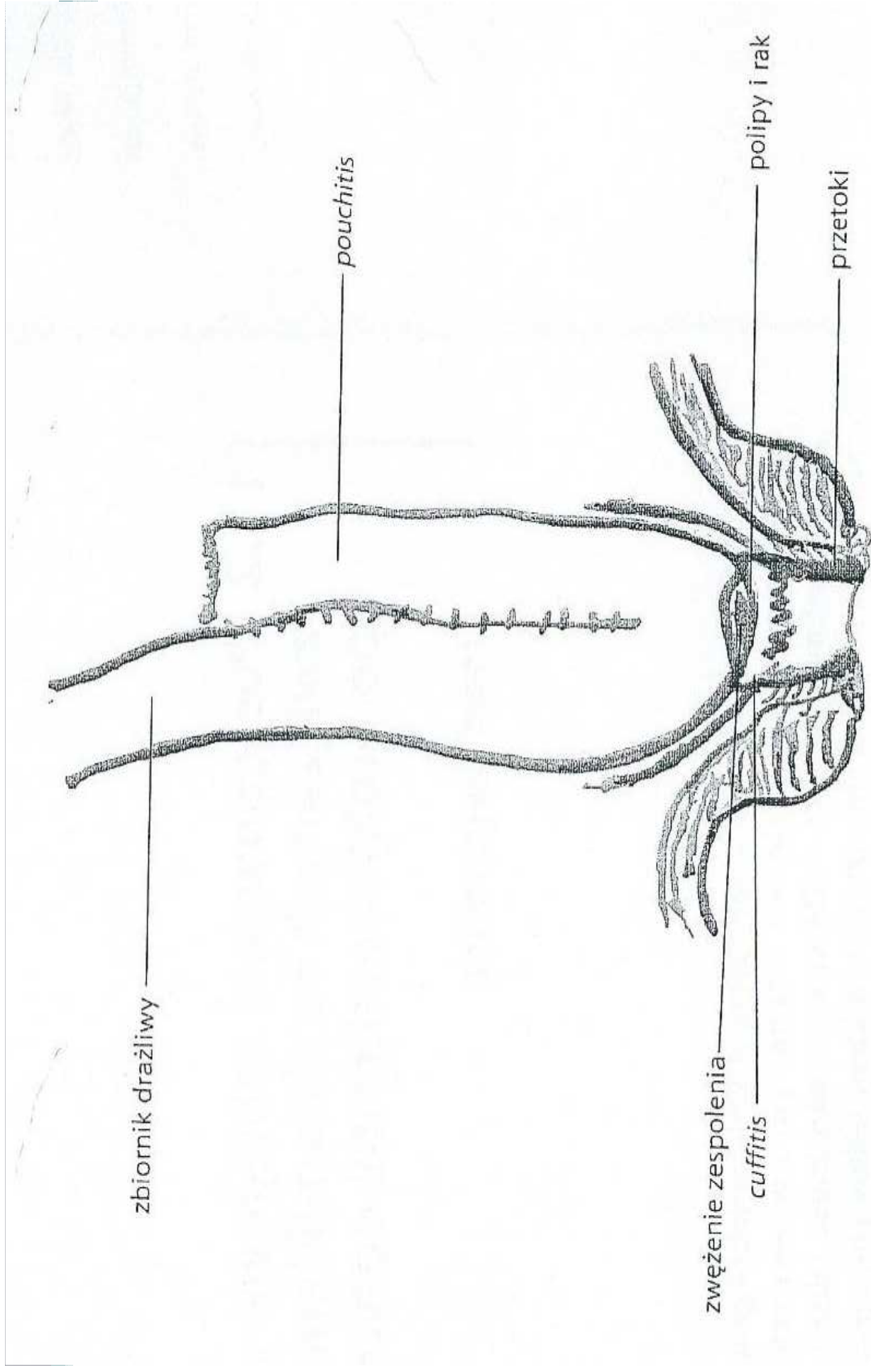
Functional outcome and quality of life after restorative proctocolectomy and ileo-anal pouch anastomosis

Philippe Wutbrich, Pascal Gervaz, Patrick Ambrosetti, Claudio Sonzvia, Philippe Morel
Service de Chirurgie Viscérale, Hôpital Universitaire de Genève, Switzerland

- 65 % pacjentów ma więcej niż pięć wypróżnień/ dobę
- epizody brudzenia bielizny w nocy są zgłaszane przez 25% chorych
- 27% pacjentów nie ma konieczności wstawania do toalety w nocy
- u 47 % chorych odnotowano co najmniej jeden epizod „pouchitis”

Jakość życia po proktokolektomii odtwórczej- materiał własny

- 70% pacjentów ma więcej niż pięć wypróżnień/ dobę
- epizody brudzenia bielizny w nocy są zgłaszane przez 30% chorych

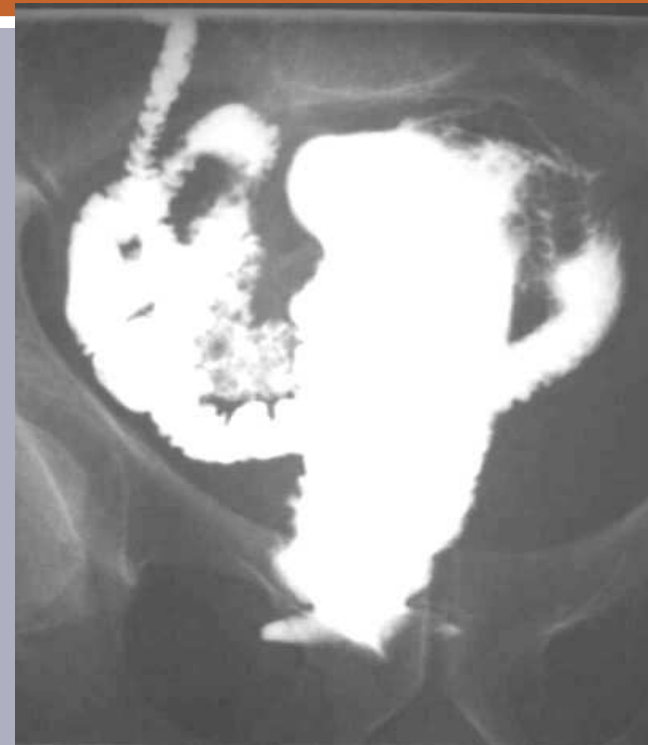

(red.) Marciniak R., Banasiewicz T., Drews M.: Zbiorniki jelitowe. Od podstaw naukowych do praktyki klinicznej. Termedia Wyd. Med. 2013

Powikłania związane z funkcjonowaniem zbiornika Zapalenie błony śluzowej zbiornika jelitowego „Pouchitis”

Objawy kliniczne:

- biegunka, niekiedy krwista
- bóle i wzdęcia brzucha
- parcie na stolec
- gorączka
- złe samopoczucie
- brak łaknienia
- objawy grypopodobne

Jamroż A., Rudzki S.: Zapalenie zbiornika jelitowego. Pol. Przegl. Chir., 2005, 77, 1095-1115

Powikłania związane z funkcjonowaniem zbiornika „Pouchitis” – manifestacje pozajelitowe

- zapalenie stawów
- zapalenie błony naczyniowej oka
- pierwotne stwardniające zapalenie dróg żółciowych
- piodermia zgorzelinowa i inne zmiany skórne

Powikłania związane z funkcjonowaniem zbiornika

Zapalenie błony śluzowej mankietu kolumnowego kanału odbytu „Cuffitis”

Objawy kliniczne:

- krwiste biegunki
- bóle podbrzusza i odbytu
- parcie na stolec

„Blackwash ileitis”

Pojawienie się zmian zapalnych również w końcowym odcinku jelita krętego

(red.) Marciniak R., Banasiewicz T., Drews M.: Zbiorniki jelitowe. Od podstaw naukowych do praktyki klinicznej. Termedia Wyd. Med. 2013

Zespół nadwrażliwego zbiornika jelitowego (irritable pouch syndrome)

- Zespół objawów przypominających „pouchitis”, ale bez potwierdzenia zmian zapalnych w obrazie endoskopowym i histopatologicznym oraz po wykluczeniu „cuffitis”

Leczenie:

- śr. p/biegunkowe
- śr. p/depresyjne
- śr. antycholinergiczne

Shen B., Achkar J.P., Lashner B. A. et al.: Irritable pouch syndrome: a new category of diagnosis for symptomatic patients with ileal pouch-anal anastomosis. Am J Gastroenterol., 2002, 97, 972-977.

Powikłania związane z funkcjonowaniem zbiornika

Zwężenia zespolenia

Skutek:

- niedokrwienia
- zbyt dużego napięcia
- nieszczelności
- nawracających ciężkich zapaleń zbiornika

(red.) Marciniak R., Banasiewicz T., Drews M.:
Zbiorniki jelitowe. Od podstaw naukowych do praktyki
klinicznej. Termedia Wyd. Med. 2013

Miejscowe zmiany zapalne okolicy odbytu

Manifestacja:

- ból
- pieczenie
- świąd
- miejscowe krwawienie

(red.) Marciniak R., Banasiewicz T., Drews M.: Zbiorniki jelitowe. Od podstaw naukowych do praktyki klinicznej. Termedia Wyd. Med. 2013

Wchłanianie i metabolizm w ścianie zbiornika jelitowego

- Przebudowa błony śluzowej jelita cienkiego w kierunku cech śluzówki jelita grubego – do 2 lat po operacji
- Zmiany czynnościowe dotyczące wchłaniania wody, elektrolitów, witamin (głównie D i B12), żelaza, kwasów żółciowych
- Wydłużenie czasu pasażu treści jelitowej w jelicie cienkim
- Zmiany wyników manometrycznych zwieracza odbytu

(red.) Marciniak R., Banasiewicz T., Drews M.: Zbiorniki jelitowe. Od podstaw naukowych do praktyki klinicznej. Termedia Wyd. Med. 2013

Powikłania metaboliczne

- Anemia
- Niedobór witaminy B12
- Osteoporoza
- Kamica nerkowa

Petkowicz B., Berger M., Szeszko Ł., Piotrkowicz J.: Nieswoiste zapalenia jelit – diagnostyka, etiologia oraz objawy z uwzględnieniem zmian w jamie ustnej. *Gastroenterologia Polska* 2011, 18 (1): 35-40

Zapalenia jamy ustnej

Petkowicz B., Berger M., Szeszko Ł., Piotrkowicz J.: Nieswoiste zapalenia jelit – diagnostyka, etiologia oraz objawy z uwzględnieniem zmian w jamie ustnej. *Gastroenterologia Polska* 2011, 18 (1): 35-40

Cele leczenia żywieniowego

- Dostarczenie niezbędnych składników pokarmowych
- Uzupelnienie niedoborów
- Ograniczenie składników pożywienia: drażniących jelito, pobudzających perystaltykę, nasilających fermentację
- Dobra przyswajalność diety

Baczewska-Mazurkiewicz D., Rydzewska G.: Problemy żywieniowe pacjentów z nieswoistymi chorobami zapalnymi jelit. Przegląd Gastroenterologiczny 2011; 6 (2): 69–77

Probiotyki

- powrót równowagi dotyczącej flory bakteryjnej jelita
- właściwości immunomodulacyjne

Badanie kliniczne dają zachęcające wyniki
(gł. w zapobieganiu „pouchitis”)

Baczewska-Mazurkiewicz D., Rydzewska G.: Problemy żywieniowe pacjentów z nieswoistymi chorobami zapalnymi jelit. Przegląd Gastroenterologiczny 2011; 6 (2): 69–77

Wniosek

- W związku z wprowadzeniem leczenia biologicznego chorób zapalnych jelit zmniejszyła się liczba wykonywanych proktokolektomii odtwórczych.
- Ze względu na małą częstotliwość wykonywania tych zabiegów standaryzacja opieki pielęgniarzkiej nad tą grupą chorych wydaje się być konieczna.

Dziękuję

